

Lesik I. M.

candidate of economic sciences

Mykolayiv National Agrarian University, Ukraine

**FORMATION AND FUNCTIONING OF THE VEGETABLE
PRODUCTS' MARKET IS ON INNOVATIVE PRINCIPLES**

Лесік І. М.

канд. екон. наук

Миколаївський національний аграрний університет, Україна

**ФОРМУВАННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ
ОВОЧІВНИЦТВА НА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСАДАХ**

Abstract : *The theoretical aspects of forming and functioning of vegetable products' market. Intercommunication is considered and interdependence of rational combination a naturally-resource, productive, and innovative potentials, taking into account transformations of globalization. Competition positions are certain in forming and functioning of vegetable products' market taking into account technical and technological features. The necessity of development and introduction of tool, that will allow activating integration processes that are effective from the point of view of mastering, is reasonable of innovation.*

Keywords: **market, vegetable products, potential, competitiveness, globalization, innovation**

Досліджено теоретичні аспекти формування та функціонування ринку продукції овочівництва. Розглянуто взаємозв'язок і взаємозалежність раціонального поєднання природно-ресурсного, виробничого, і інноваційного потенціалів, з урахуванням глобалізаційних перетворень. Визначено конкурентні позиції у формуванні і функціонуванні ринку продукції овочівництва з урахуванням техніко-технологічних особливостей. Обґрунтовано необхідність розробки та впровадження інструментарію, який дозволить активізувати інтеграційні процеси, що є дієвим з точки зору освоєння інновацій.

Ключові слова: *ринок, продукція овочівництва, потенціал, конкурентоспроможність, глобалізація, інновації*

Галузь овочівництва має достатній рівень інвестиційної привабливості, що є стимулюючим фактором у запровадженні інтеграційних відносин, який дозволяє вдосконалити взаємовідносини між суб'єктами та досягти розвитку галузі на інноваційно-інвестиційній основі.

Зростання економіки будь-якої держави потребує сприятливих умов та активного підключення факторів інновативності в економічне життя, що передбачає системне посилення конкурентних переваг порівняно із іншими країнами світу і сприяє збільшенню надходження прямих іноземних інвестицій, а також підвищенню адаптивності економічної системи до зовнішніх факторів [1].

При вмілому використанні економічні можливості та природно – кліматичні умови, здатні прискорити розвиток країни. Окремі продуктові сектори аграрного ринку можуть не тільки сприяти укріпленню економіки країни, виконувати роль своєрідних гарантів продовольчої безпеки на соціально важливих, життєво необхідних напрямках, а й забезпечувати належний рівень конкурентоспроможності продукції сільського господарства на зовнішніх ринках [2].

Основною складовою ресурсного потенціалу аграрного сектору є земельний фонд. Завдання екологічного спрямування вирішується із дотриманням науково - обґрунтованих норм, та раціонального використання екомережі. Сприятливі природно-кліматичні умови, якість ґрунтів є конкурентними перевагами країни.

Вирішення пріоритетних завдань щодо ефективного формування і функціонування ринку овочевої продукції потрібно розглядати як частину загальної економічної системи, де галузеві особливості повинні бути основою у реалізації стратегій подальшого розвитку та гарантування продовольчої безпеки країни. Зростання показників експортної орієнтації забезпечить країні відносно високу зовнішню конкурентоспроможність овочевого сектору.

Нарощування експорту овочевої продукції вимагає від України поряд із забезпеченням достатніх обсягів виробництва продовольства, не менш важливих вимог щодо гарантування безпечності та якості. Проблема має складний характер на що вказує невідповідність певної частини української продовольчої продукції міжнародним стандартам, що перекриває їй доступ до ринків високо розвинутих країн навіть за умови членства України в СОТ та в

зоні вільної торгівлі з ЄС [3].

Але роль провідників економічної глобалізації (СОТ, МФВ тощо) досить суперечлива. СОТ - безсумнівно важливий інструмент економічної глобалізації, оскільки в більшості випадків визначає норми і механізми регулювання торгівельно-економічних відносин. Головна функція цієї організації полягає в лібералізації світової економіки, звільнення економічних обмінів між країнами від різних обмежень і бар'єрів. Командні пости в організації і вирішальне слово належить фактично США, ЄС, Японії. Їх інтереси визначають сьогодні профіль глобальної економіки. Демократична процедура прийняття рішень у СОТ консенсусом або двома третинами голосів країн-членів не забезпечує ні справжньої рівноваги, ні справедливого узгодження інтересів сторін. Більшість, що складається із малих і бідних країн, не в змозі змінити суті здійснюваної СОТ політики, яка влаштовує в першу чергу індустріальні держави [4, с. 335].

Країни із багатоміліардною ринковою практикою без особливих обмежень відмовляються від рецептів ліберальної доктрини в надчутливій продовольчій сфері. Це вкотре підтверджує об'єктивну необхідність активного державного регулювання, як невід'ємну умову підтримки достатнього рівня продовольчої безпеки [5].

Характерною особливістю розвитку світової торгівлі, стала поява та розвиток біотехнологічного напрямку. Найбільш розповсюдженими біотехнологічними культурами є цукровий буряк та картопля які вирощуються країнами майже на усіх етапах розвитку. Менш поширеними є томати, солодкий перець, баклажан.

Очевидним залишається факт, що більшість країн розглядає сільськогосподарські біотехнології, як стратегічний елемент для підвищення продуктивності, поліпшення продовольчої безпеки та забезпечення конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Під впливом зростаючого науково-технічного прогресу відбувається руйнація екологічної рівноваги між людиною і природою, життя людини

проходить в більш штучних умовах, що негативно позначається на її здоров'ї. Фахівці з нутриціології та фізіології харчування відзначають, що стан здоров'я сучасної людини визначається наступними чинниками: станом навколишнього середовища – на 15-20 %, спадковістю – на 10-15%, рівнем медицини – на 10%, способом життя – на 50-60%. У способі життя найвагомішою складовою є стан харчування людини [6].

У виборі харчових продуктів особливе значення мають безпечність та якість. Виникає парадоксальна ситуація із використанням біотехнологічних культур, які прийнято вважати продуктом інноваційних технологій. На думку прихильників цього напрямку, з одного боку, їх використання сприяє продовольчій безпеці та сталому розвитку (збільшення виробництва сільськогосподарських культур, оцінюване в 133 млрд. дол. США, поліпшення навколишнього середовища за рахунок економії 500 млн. кг. діючих речовин пестицидів; скорочення викидів CO₂ на 23,1 млрд. кг., що еквівалентно зникненню з доріг 11,8 млн. легкових автомобілів; допомога у боротьбі з бідністю, допомагаючи більше ніж 16,5 млн. дрібних фермерів і їх сімей загальною кількістю більше 65 млн. чоловік, які є одними з найбідніших людей в світі), а з іншого, не може гарантувати безпеку, оскільки на її підтвердження необхідно чекати декілька поколінь [7].

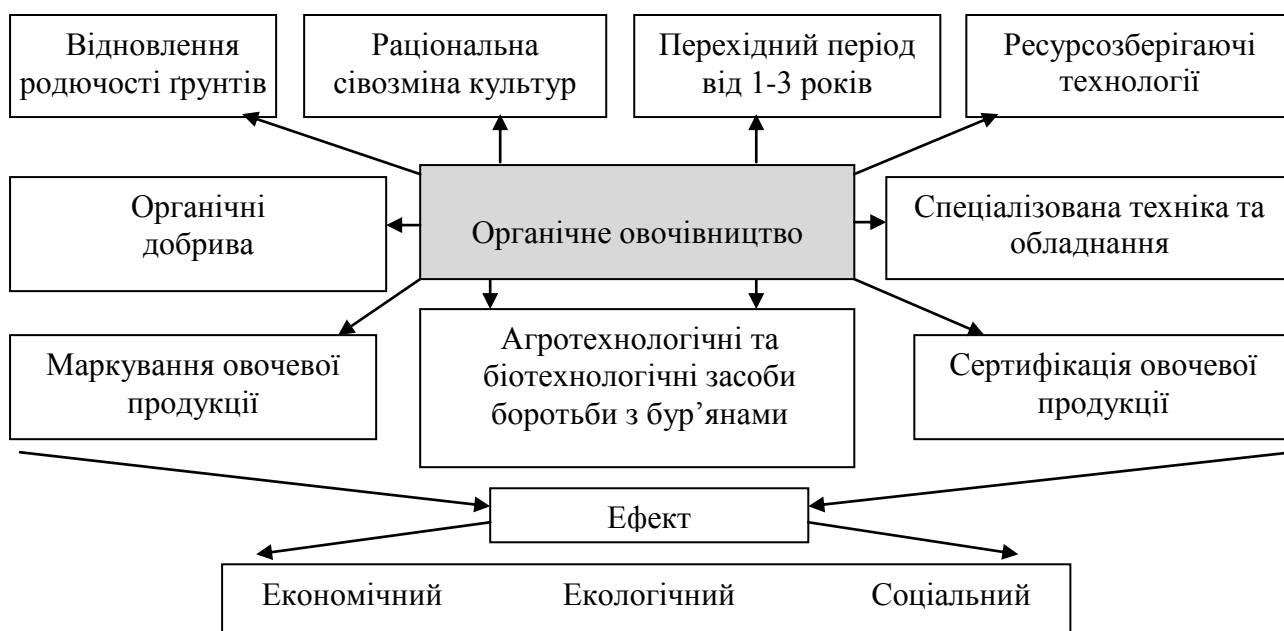
Наявність потенційних негативних наслідків розкриває масштабність проблем, які потребують врегулювання.

З огляду на це, на державному рівні мають бути сформовані умови щодо підвищення інформованості громадськості про біотехнологічні процеси виробництва, якість продукції і її безпечність. До заходів у даному напрямку можна віднести механізм застосування контрольних процедур щодо якості земельних ресурсів, внесених добрив, виходу та реалізації готової продукції який має бути систематичним, та знаходити своє відображення, наприклад, у регулярних інформаційних бюлетенях, що у свою чергу сприятиме позитивному іміджу товаровиробників, до сьогодні залишається формальним.

Глобалізаційні зміни і тенденції, зумовлюють пошук перспективних

напрямів формування ринку продукції овочівництва, з урахуванням мінімізації можливих ризиків інноваційних перетворень. Все більшого розповсюдження набуває органічне землеробство серед країн інноваційно-орієнтованого розвитку економіки.

Технологічні особливості органічного овочівництва пов'язані із реалізацією відповідних заходів (рис. 1).

Рис. 1. Технологічні і організаційні аспекти органічного овочівництва

Джерело: розроблено автором

Унікальна можливість України вимагає зосередження на своїх земельних ресурсах відпрацьованої технології органічного землеробства, через застосування ряду заходів: створення сучасної системи інформаційного та інфраструктурного забезпечення інноваційної діяльності галузі; розробку державної інноваційної політики і стратегії на державному і регіональному рівнях, націлених на становлення прогресивних технологій; підвищення рівня технологічної готовності; вдосконалення системи підготовки кадрів у сфері інноваційної діяльності [8].

Найтоншим інструментом узгодження механізму ринкового саморегулювання з інтересами економіки вважають економічні методи, якщо вони не суперечать вимогам законів ринку. Це методи дії на попит і пропозицію

товарів, на умови формування економічних ресурсів, витрат і результатів, що включають регулювання цін на товари і тарифів на послуги, податкове, митне, фінансове і кредитно-грошове регулювання [9].

Реалізація інновацій у галузь визначається факторами, які акумулюють внутрішні й зовнішні можливості. У свою чергу інвестиції розглядаються у якості найважливішого інструменту створення умов для економічного розвитку країни.

Література:

1. Конкуренентоспроможність економіки України: стан і перспективи підвищення / За ред. І. В. Крючкової. – К: Основа, 2007. – 488 с.
2. Липсиц И. Экономика без тайн. / И Липсиц. – М.: Дело «Вита-пресс», 1994. – 357 с.
3. Мудрак Р.П. Національна продовольча безпека в умовах відкритої економіки: суть проблеми та способи її вирішення : [монографія] / Р.П. Мудрак. – Умань: видавець «Сочинський», 2011. — 307 с.
4. Богомоллов О. Т. Мировая экономика и век глобализации / О.Т. Богомоллов – М.: ЗАО «Издательство «Економика», 2007. – 359 с.
5. Мудрак Р.П. Споживчий аспект продовольчої безпеки / Р.П. Мудрак // Економіка України. – 2007. — № 9. – С. 83-84.
6. Шароватова О. П. До питання про формування культури безпеки життєдіяльності / О. П. Шароватова // Вісн. ЛНУ ім. Тараса Шевченка. – 2011. – № 4 (215). – С. 167-171.
7. James C. Global Status of Commercialized Biotech / GM Crops: 2014. ISAAA Brief No. 49. ISAAA: Ithaca, NY.
8. Иванов В.А. Сущность, классификация иноваций и их специфика в аграрном секторе / [Електронний ресурс] — 2007. Режим доступу: http://koet.syktsu.ru/vestnikhttp://koet.syktsu.ru/vestnik/2007/2007-1/3.htm#_ftnr.
9. Шубін О.О. Інфраструктура товарного ринку / О.О. Шубін, О.М. Азарян. – 2-ге вид. — К. : НМЦВО МОИ України : Студцентр, 2004. — 816 с.